

ΠΑΒ	2042
31 ΟΚΤ. 2014	

ΝΙΚΟΛΑΟΣ Ι. ΝΙΚΟΛΟΠΟΥΛΟΣ - ΒΟΥΛΕΥΤΗΣ Ν. ΑΧΑΪΑΣ

**ΑΝΑΦΟΡΑ
ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΥΠΟΥΡΓΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ, ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΚΛΙΜΑΤΙΚΗΣ ΑΛΛΑΓΗΣ**

Σχετικά με ηλεκτρονική επιστολή που έλαβα από τον κ. Ψωμά Στέλιο (spsomas@otenet.gr) με θέμα τα κριτήρια χάραξης της ενεργειακής πολιτικής.

Ο Αναφέρων Βουλευτής,

Νικόλαος Ι. Νικολόπουλος
Πρόεδρος Χριστιανοδημοκρατικού Κόμματος Ανατροπής

Η κρίσιμη παράμετρος

του Στέλιου Ψωμά*

Σας καλώ να κάνουμε μαζί μια υπόθεση εργασίας. Ας υποθέσουμε προς το παρόν ότι δεν υφίσταται θέμα αποσταθεροποίησης της ατμόσφαιρας της Γης και κλιματικής αλλαγής. Με αυτό ως υπόθεση, ας δούμε τώρα πως θα σχεδίαζε κάποιος το ενεργειακό σύστημα της χώρας και τι κριτήρια θα βάρυναν στις αποφάσεις του.

Στο σενάριο αυτό λοιπόν, βαρύνουσας σημασίας θα ήταν το χαμηλό κόστος της ενέργειας (για να μην επιβαρύνονται καταναλωτές και βιομηχανία), καθώς και η ασφάλεια του εφοδιασμού (για να αποφύγει κανείς περιπέτειες που εκπορεύονται από γεωπολιτικές αναταραχές, όπως αυτές της Ουκρανίας ή του Ισλαμικού Κράτους). Θα υπήρχε φυσικά και μια περιβαλλοντική διάσταση, κυρίως για την αποτροπή των επιπτώσεων στην υγεία κοντά σε ρυπογόνους σταθμούς ηλεκτροπαραγωγής.

Ένα τέτοιο σενάριο οδηγεί σε ένα ενεργειακό μείγμα το οποίο βασίζεται σε εγχώριες ενεργειακές πηγές (κυρίως λιγνίτη και δευτερευόντως ανανεώσιμες πηγές ενέργειας [ΑΠΕ]), σε εισαγωγές φυσικού αερίου και λιθάνθρακα από πολλαπλές πηγές και σε μια εντατική προσπάθεια να ανακαλύψει κανείς εγχώρια κοιτάσματα πετρελαίου και φυσικού αερίου για να μειώσει την εξάρτησή του από τις εισαγωγές. Η πυρηνική ενέργεια αποκλείεται γιατί, πέρα από τους εγγενείς κινδύνους ατυχήματος, συνεπάγεται και μεγάλη εξάρτηση (και ως προς τον τεχνολογικό εξοπλισμό και για το καύσιμο και για τη διαχείριση των αποβλήτων) και είναι (όπως τεκμηριώνεται πλέον για όλους τους νέους πυρηνικούς σταθμούς) μια ακριβή πηγή ενέργειας, δεν πληροί συνεπώς τα κριτήρια που προαναφέραμε.

Οι ΑΠΕ έχουν σαφώς ρόλο σε αυτό το σενάριο, όχι όμως στο βαθμό που ορίζουν σήμερα οι διεθνείς υποχρεώσεις της χώρας, ο δε ρυθμός διείσδυσής τους μπορεί να είναι πολύ πιο χαμηλός απ' ό τι προβλέπεται σήμερα.

Ας βάλουμε τώρα στην εξίσωση και την παράμετρο της κλιματικής αλλαγής και ας δούμε τι αλλαγές επιφέρει στο σενάριο που περιγράψαμε παραπάνω. Πρώτα απ' όλα οδηγεί σε ένα ενεργειακό μείγμα χαμηλής έντασης άνθρακα. Αυτό οδηγεί αναπόφευκτα σε μείωση του μεριδίου των καυσίμων υψηλής έντασης άνθρακα όπως είναι ο λιγνίτης και το πετρέλαιο. Οδηγεί αναπόφευκτα επίσης σε σημαντική αύξηση του μεριδίου των ΑΠΕ και σε ένα υπολογίσιμο μερίδιο για το φυσικό αέριο που έχει λιγότερες εκπομπές από τα υπόλοιπα ορυκτά καύσιμα. Για λόγους ευστάθειας του συστήματος, η αυξημένη διείσδυση ΑΠΕ απαιτεί ευέλικτες μονάδες (τέτοιες είναι οι μονάδες φυσικού αερίου, όχι όμως οι λιγνιτικές οι ή λιθανθρακικές) και εντείνει την ανάγκη δημιουργίας μακροπρόθεσμα υποδομών αποθήκευσης της παραγόμενης ενέργειας. Η πυρηνική ενέργεια αποκλείεται όπως και στο προηγούμενο σενάριο, για τους ίδιους ακριβώς λόγους. Η ανάγκη εξεύρεσης νέων εγχώριων κοιτασμάτων ορυκτών καυσίμων τίθεται επίσης εν αμφιβόλω, μιας και, ακόμη κι

αν υπάρχουν, η καύση τους οδηγεί σε ένα φαύλο κύκλο ενίσχυσης των κλιματικών αλλαγών.

Στο δεύτερο αυτό σενάριο, έχουμε βραχυπρόθεσμα μια αύξηση του κόστους της ενέργειας (μιας και οι ΑΠΕ αλλά και το φυσικό αέριο κοστίζουν σήμερα περισσότερο από τον λιγνίτη), αλλά (όπως έχουν δείξει πολλές σχετικές μελέτες) υπάρχει μείωση του ενεργειακού κόστους μακροπρόθεσμα, αφού το κόστος των ΑΠΕ και ιδίως των φωτοβολταϊκών βαίνει διαρκώς μειούμενο (όπως έχει δείξει η πολύχρονη εμπειρία και οι σχετικές “καμπύλες εκμάθησης” για τις διάφορες τεχνολογίες). Επιπλέον, στο σενάριο αυτό μπαίνει emphaticά και η παράμετρος χρόνος. Η διεύθυνση των ΑΠΕ δεν οφείλει μόνο να είναι μεγάλη, πρέπει να γίνει και γρήγορα για να αποφευχθεί ένα καταστροφικό σενάριο κλιματικής αλλαγής.

Βλέπουμε λοιπόν πως μία επιπλέον παράμετρος στο σύστημα οδηγεί σε τελείως διαφορετικές πολιτικές αποφάσεις. Γεννάται λοιπόν το επόμενο ερώτημα: γιατί να λάβει υπόψη του κανείς αυτή την επιπλέον παράμετρο; Η απάντηση είναι εξαιρετικά απλή. Γιατί το θέμα των κλιματικών αλλαγών δεν μπορεί να το αγνοήσει κανείς, όσο και αν κλείσει τα μάτια και τα αυτιά του στις επιστημονικές προειδοποιήσεις. Αν δεν πετύχουμε σημαντικές αλλαγές στο ενεργειακό μείγμα ως το τέλος της τρέχουσας δεκαετίας, η πλειονότητα της επιστημονικής κοινότητας συμφωνεί πως θα περάσουμε σε μη αντιστρεπτές καταστάσεις για τον πλανήτη. Η αύξηση της παγκόσμιας θερμοκρασίας πρέπει να συγκρατηθεί κάτω από τους 2°C σε σχέση με τα προβιομηχανικά επίπεδα, ώστε να αποφευχθούν οι χειρότερες επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής. Για να γίνει αυτό θα πρέπει να υπάρξει ένα πλαφόν στην ποσότητα άνθρακα που μπορεί να απελευθερωθεί στην ατμόσφαιρα, ώστε οι παγκόσμιες εκπομπές να κορυφωθούν την περίοδο ως το 2020 για να αρχίσουν να μειώνονται αισθητά στη συνέχεια.

Κι αν, παρόλη τη μέχρι τώρα τεκμηρίωση, δεν αποδειχθούν ορθές οι προβλέψεις για την κλιματική αλλαγή; Δεν θα έχουμε λάβει τότε τις λάθος πολιτικές αποφάσεις, κάνοντας τη ζωή μας πιο δύσκολη; Ακόμη και σ’ αυτό το σενάριο (που δεν στηρίζεται σε καμία επιστημονική βάση αλλά εξυπηρετεί απλώς τα κατεστημένα συμφέροντα της βιομηχανίας των ορυκτών καυσίμων), η στροφή στις ΑΠΕ συνεπάγεται μια σειρά από αλλαγές που είναι από μόνες τους θετικές. Αλλαγές όπως ο εκδημοκρατισμός της ενεργειακής οικονομίας μέσω της στροφής σε μια αποκεντρωμένη ενεργειακή παραγωγή, η ασφάλεια εφοδιασμού και η απεξάρτηση από εισαγωγές καυσίμων, η αποτροπή πολέμων για τον έλεγχο των αποθεμάτων ορυκτών καυσίμων, η καταπολέμηση της φτώχειας στις αναπτυσσόμενες χώρες μέσω κάλυψης βασικών ενεργειακών αναγκών με ΑΠΕ, η προστασία του περιβάλλοντος και της υγείας σε τοπικό επίπεδο, η δημιουργία περισσότερων θέσεων εργασίας (μιας και οι ΑΠΕ δημιουργούν συγκριτικά περισσότερες θέσεις εργασίας από αυτές των ορυκτών καυσίμων που εκτοπίζονται).

Αντιστρέφουμε τώρα το ερώτημα. Ποιο είναι το κόστος της κλιματικής αλλαγής αν όλα εξελιχθούν όπως προβλέπει η επιστημονική κοινότητα; Η επιλογή της αδράνειας ενέχει ένα

τρομακτικό οικονομικό κόστος, πολύ υψηλότερο από το κόστος που απαιτούν οι επενδύσεις στην καθαρή ενέργεια προκειμένου να αντιμετωπιστούν οι κλιματικές αλλαγές. Σύμφωνα με μελέτες (όπως π.χ. η περίφημη μελέτη Stern), το κόστος της αδράνειας μεταφράζεται σε μείωση του παγκόσμιου ΑΕΠ κατά 5% έως 20%, εκτίμηση που κάποιοι μάλιστα θεωρούν συντηρητική. Το αντίστοιχο κόστος αντιμετώπισης των κλιματικών αλλαγών ισοδυναμεί περίπου με το 1% έως 2% του παγκόσμιου ΑΕΠ (για το έτος 2050). Η αντίστοιχη αναλυτική έκθεση της Τράπεζας της Ελλάδος εκτιμά το μακροχρόνιο κόστος της κλιματικής αλλαγής για τη χώρα μας στα 700 δισ. €, ποσό που είναι διπλάσιο από το δημόσιο χρέος της χώρας.

Ας δούμε τώρα το κόστος της ενέργειας που παράγεται από διάφορες τεχνολογίες. Η πιο πρόσφατη έκθεση της ΕΕ (Οκτώβριος 2014) αναφέρει πως το “εξωτερικό” ενεργειακό κόστος στην Κοινότητα ανέρχεται σε 200 δισ. € ετησίως ή αλλιώς στο 40% του κόστους αγοράς της ενέργειας αυτής από την χονδρεμπορική αγορά. Αν συνυπολογιστεί αυτό το εξωτερικό κόστος, τότε οι ΑΠΕ αποτελούν ήδη από σήμερα μια φθηνή ενεργειακή επιλογή συγκριτικά με τα ορυκτά καύσιμα.

Από ότι φαίνεται λοιπόν, η συμπερίληψη ή μη της παραμέτρου της κλιματικής αλλαγής οδηγεί σε τελείως διαφορετικές φιλοσοφίες και προτεραιότητες ενεργειακού σχεδιασμού. Αν οι πολιτικοί (και όχι μόνο) εννοούν όσα λένε για το περιβάλλον και την ανάγκη αποτροπής των κλιματικών αλλαγών, θα πρέπει να το αποδείξουν και στην πράξη, ενισχύοντας τις καθαρές πηγές ενέργειας και στρέφοντας την πλάτη στα ρυπογόνα καύσιμα. Η εποχή που κάποιος δήλωνε “και με τον αστυφύλαξ και με τον χωροφύλαξ” έχει περάσει ανεπιστρεπτί.

**Ο Στέλιος Ψωμάς είναι σύμβουλος σε θέματα Ενέργειας και Περιβάλλοντος*